

Veronika ŠVEHLOVÁ, *Městské normativní prameny v raném novověku*, České Budějovice 2008 (bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 44 s. + 2 přílohy)

Posudek vedoucího bakalářské práce

Normativní prameny jsou v české historiografii raného novověku využívány především při studiu šlechtického velkostatku. Jejich význam i možnosti interpretace odhalili již na počátku minulého století Josef Kalousek a zejména Václav Černý, který jim v roce 1930 věnoval – jako dosud jediný český historik – monografickou pozornost. Přestože i život v raně novověkých městech byl ovlivňován různými normativními prameny, takové, ať již ediční nebo interpretační, pozornosti jako „řádům selským a instrukcím hospodářským“ se jim prozatím nedostalo, přestože i na tomto opomíjeném poli bylo již množství práce vykonáno. Historik tak může vycházet z edic městských práv, z kulturně-historicky zaměřených rozprav Zikmunda Wintra o cechovních artikulích nebo ze studií Františka Roubíka, který svůj výklad o královských rychtářích opřel právě o normativní prameny. Jejich úroveň překračují novější monografie Ivany Ebelové a především práce Miroslava Flodra věnované brněnskému městskému právu.

Protože spektrum normativních pramenů, které se nabízejí při studiu raně novověké městské společnosti, je opravdu široké, dostala Veronika Švehlová za úkol ve své bakalářské práci představit jednotlivé normy a poté věnovat podrobnější pozornost jednomu jejich typu. Na úvod předkládané práce se proto věnovala vysvětlení pojmu „norma a instrukce“, který doplnila stručnou charakteristikou některých normativních pramenů (zákoníky, dekrety, patenty, zemská zřízení); více se však zabývala světskou oblastí, problematika normativních písemností z církevního prostředí, ostatně je velmi málo probádaná, zůstala naznačena jen velmi stručně.

V první větší kapitole své bakalářské práce se již Veronika Švehlová věnovala městům. Postupně představila pět různých typů normativních pramenů. Jednalo se o městská práva, cechovní artikule, městské instrukce, instrukce vydávané již zmiňovaným královských rychtářům v královských městech a o normy, které vrchnostenským městům vydávaly jejich pozemkové vrchnosti. V této kompilativně pojaté kapitole autorka vycházela z literatury i vydaných edic a zmiňované normativní prameny stručně charakterizovala. Zatímco výklad o městských právech, cechovních artikulích a instrukcích pro královské rychtáře působí vcelku kompaktně, tak výklad o městských instrukcích a vrchnostenských normách je problematič-

tější. U městských instrukcí, které vydávaly městské rady jako představitelky městské samosprávy, je to způsobeno jen velmi špatně zmapovanou pramennou základnou. Veronika Švehlová se tak přednostně zaměřila na alespoň částečně zpřístupněné požární instrukce, zatímco ostatní oblasti městské (samo-)správy zůstaly poněkud stranou její pozornosti. Ve výkladu o vrchnostenských instrukcích se autorka pokusila (s oporou ve studii Marie Koldinské) tyto prameny roztřídit, ale konkrétnímu dopadu vrchnostenských instrukcí na život měst se věnovala jen velmi okrajově a nevyužila tak potenciál, který nabízely Kalouskovy edice. Naopak do této části zařadila výklad o privilegiích jako potenciálním nástroji k prosazování vlivu vrchnosti ve městech. Bohužel ale tato pasáž nevedla autorku k zamyšlení se nad otázkami souvisejícími s prosazováním normativních pramenů, jejich „reálným“ významem pro každodenní život měst či s důvody jejich vydávání (jen velmi stručně na s. 7).

Ve druhé části bakalářské práce se Veronika Švehlová zaměřila na dobovou hospodářskou literaturu, která přinášela návody na správné hospodaření. Z mnoha dochovaných titulů si vybrala tisk Jana Brtvína z Ploskovic a Mikuláše Černobýla, který se věnoval také správě měšťanské domácnosti a můžeme ho tak řadit k „domácí“ hospodářské literatuře (Hausväterliteratur), které se v české historiografii dosud nedostalo soustavnější pozornosti. Je proto škoda, že autorka při charakteristice tohoto pramene více nepracovala s posledním článkem na uvedené téma od Alexandra Sperla (s. 28), z něhož by se více dozvěděla o povaze těchto tisků. Následný text se již věnoval oběma autorům zkoumaného tisku i charakteristice jeho částí. Lze jen uvítat, že jeho edici by Veronika Švehlová chtěla připravit ve své diplomové práci, která by se společně s tím měla podrobněji věnovat „domácí“ hospodářské literatuře.

Předkládanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k uvedeným výhradám ji hodnotím **velmi dobře**.

PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

Jindřichův Hradec, 24. srpna 2008